СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVI. Ч. 88. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ПЯТНИЦЯ, 16-го КВІТНЯ 1948.

No. 88. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, APRIL 16, 1948. VOL. LVI.

ТРИ ЦЕНТИ в Зл. Д. Америки; ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

ПРЕЗИДЕНТ ЗАПОЧАТКУВАВ КАМПАНІЮ ЗА ПОЗИЧКУ БЕЗПЕКИ

Вашингтон, 14 квітня. — Президент Труман промовив по радіо до народу з нагоди відкриття кампанії за купування бондів Позички Безпеки. Він заявив, що нова позичка це найважніша позичка від покінчення війни і що вона потрібна на те, щоб „здобути мир". Президент взивав населення купувати бонди аж до „границь спроможности", бо позичка має спинити дальшу інфляцію.

БРАДЛІ ВКАЗУЄ, ЩО АРМІЯ НЕ ВСИЛІ СТРИМАТИ ІНВАЗІЇ

Вашингтон. — Голова генерального штабу, ген. Омар Брадлі, взивав конгрес до негайного ухвалення законів для обовязкового побору і для загального військового вишколу і вказав на збройну силу Росії як на „алармуючу". Збільшення армії і переведення загального вишколу потрібне на те, щоб перешкодити інвазії, бо теперішня армія не зробить цього. Члени палатної комісії збройної сили говорили, що ще від нікого не чули такої реалістичної заяви, як від Брадлія.

ЛУЇС НЕ БОРОНИВСЯ В СУДІ

Вашингтон, 14 квітня. — Підчас сьогоднішньої розправи в федеральнім суді, проти голови майнерської юнії Джана Л. Луїса, обвинуваченого у легковаженні суду, заявив Луїс, що він „не почувається винуватим". Його оборонець поставив до суду домагання, щоб справу усунути з судового календаря, одначе дистриктовий суддя, Алан Т. Ґолдсборо, відкинув це домагання. Після того заступник федерального прокуратора переводив докази, що Луїс викликав страйк шахтярів в пору краєвої необхідности і не відкликав його, хоч суд видав наказ 3 квітня. Прокуратор поставив на все свідків. Луїс не боронився. У четвер має бути продовження розправи.

КВИЛ ГРОЗИТЬ СТРАЙКОМ НА ПЕРЕВОЗОВИХ ЗАСОБАХ НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — Майк Квил, голова Юнії Перевозових Робітників, заявив, що юнія ухвалить загальний страйк на всіх перевозових засобах у місті Ню Йорку, якщо місто не признає негайно підвишки платні для 7,000 членів його юнії. Посадник міста Вилйем О'Двайер остеріг Квила, що він не буде терпіти страйку. У міжчасі ведуться гарячкові переговори між Квилом і посадником. Квил домагається наглого підвищення ціни їзди підземними залізницями, щоб місто мало фонди на підвишку платні.

ГОСТИНА ДЛЯ ФІЛЬМОВОГО АКТОРА МАЗУРКІ У ФИЛАДЕЛФІЇ

Филаделфія. — Товариство Українсько - Американських Ветеранів у Филаделфії уладжує в Українськім Домі, при 847 Норт Френклин Стріт гостину для українського змагуна і фільмового, актора Майка Мазуркі, в пятницю 16 квітня з нагоди його дужання з Доном Івансом. Майор Михайло Дармограй має вручити йому золотий годинник іменем українських товариств.

РОЗІГНАЛИ ЗІБРАННЯ В УКРАЇНСЬКІМ КОМУНІСТИЧНІМ ДОМІ

Рачестер. — Пост Католицьких Ветеранів у Рачерстері явився з відповідними таблицями в неділю пополудні 11 квітня, щоб пікетувати повітове зібрання комуністів в Українськім Робітничім Домі під ч. 975 Джозеф Евеню. Після зібрання мала бути теж виставлена большевицька фільма. Не зважаючи на пікети яких 60 осіб зібралося на залі, а тоді ветерани увійшли до середини саме під час промови Арнолда Джансона, краєвого законодавчого представника Комуністичної партії і перервали йому промову. Опісля зайшли до стола, на якому було повно комуністичних летючок і іншої агітаційної літератури й почали нищити книжки. Коли в обороні книжок станули комуні и, прийшло до схватки. Поліція, повідомлена про бійку, ввійшла до середини і захистила комуністів перед насиллям. Опісля вивела їх на двір і відгородила кордоном від ветеранів. Предсідник повітового комітету Комуністичної партії Генрі Фарали вніс скаргу до посадника міста проти нападу ветеранів на домівку. Обємисті звіти й фотографічні картини з подій помістили місцеві щоденники: „Демократ Кроникл" і „Рачестер Таймс Юніон" у понеділкових виданнях.

ДОРАДЖУЮТЬ ЗМІНУ ЗАЙНЯТТЯ ДЛЯ УМОВОГО СПОКОЮ

Ню Йорк. — Цілковиту зміну праці й відносин, а не поворот до давного зайняття треба дораджувати людям, яких випускають зо шпиталів для нервово розстроєних — таку думку виявив на конвенції Товариства Ортопсихіятрів д-р Джордж Девере, директор шпиталю з Топіка, Канзас. Це можна легко перевести в Америці тому, що тут різнородні околиці і легко найти працю, твердив референт. Він теж пригадав, що людина має право бути сама собою і тому їй належиться признання її особовости.

КОМІСІЯ УХВАЛИЛА БИЛ ПРО РЕЄСТРАЦІЮ КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ

Вашинґтон. — Комісія неамериканських діянь палати репрезентантів ухвалила законопроєкт ,який домагається обовязкового реєстрування Комуністичної партії разом з її членами і всіх організацій, які творять так званий „комуністичний фронт". Комуністичну партію мали б признати за таку, що веде кримінальну змову. Тому її члени не могли б займати урядових становищ, ані діставати паспортів на виїзд закордон.

Новий договір з Італією предявлений сенатові

Вашинґтон, 14. квітня. — Президент Труман переслав сенатові до ратифікації новий договір приязни з Італією в справі торгівлі й мореплавства. Договір був підписаний в Римі ще 2. лютого і це є перший договір Італії після другої війни. Голова сенатської комісії закордонних справ, Артур Ґ. Ванденберґ, назначив підкомісію для студій договору. — Діючий секретар стейту, Роберт А. Ловет, заперечив, наче б Америка хотіла вжити Сицилії як базу для скидання атомових бомб на Росію. Таку вістку розповсюднював провідник комуністів Пальміро Толіяті під час передвиборчої кампанії в Італії.

СВІЖІ ЗАБУРЕННЯ В БОГОТІ

Вдова по замордованім провідникові Ліберальної партії Ґайтанові відмовилася уладжувати похорон по свому чоловіці так довго, аж Консервативна партія буде усунена від уряду. Вона твердить, що комуністи не є відповідальні за револьту в Боготі. Тимчасом у місті дальше падають стріли укритих бунтарів.

Уряд Кольомбії оповіщує, що не було зірвання дипломатичних взаємин з Советами, хоч такі вісті появилися по радіо негайно після здавлення револьти. Ліберальна партія видала наказ робітникам продовжувати генеральний страйк. Міністер війни оприлюднює арештування 18 комуністичних провідників, між ними секретаря Комуністичної партії.

УРЯД ДОМАГАЄТЬСЯ ВІДКЛИКАННЯ РУМУНСЬКОГО СЛУЖБОВИКА.

Вашингтон. — Департамент стейту зажадав від Румунії відкликання урядовця румунської амбасади у Вашинґтоні, Дімітру Стеріяна. Він був колись особистим сторожем для охорони Анни Павкер, яка займає тепер становище міністра закордонних справ у Букарешті.

ПОКАРАНО „НОМІНАЛЬНОГО НАЦІСТА"

Мюнхен, 15. квітня. — Німецький денаціфікаційний суд покарав сьогодні гривною 2,000 марок відомого німецького фабриканта літаків, Ернеста Гайнкеля, зараховуючи його до 4 групи т. зв. „номінальних націстів".

ДАЛЬШІ ПАНАМЕРИКАНСЬКІ НАРАДИ В БОҐОТІ.

Богота, Кольомбія. — Міжамериканська Конференція зробила значний поступ, коли почала засідання після недавної револьти. Тепер дискутують над Міжамериканським договором. Деякі закиди Арґентини вдалося перемогти компромісовими поправками. Має це бути договір в справі забезпеки Західної півкулі. Докищо прийнято імя для організації американських країн. Вона буде називатися: „Організація Американських Держав".

Совети втратили надію на перемогу в італійських виборах

Рим, 15. квітня. — Советське негативне становище до американсько - британсько - французької пропозиції в справі привернення італійської суверенности в Трієсті та вже третє з черги советське „вето" проти прийняття Італії до Організації Об'єднаних Націй вказували б недвозначно, що Советський Союз втратив надію на можливість комуністичної перемоги в італійських виборах в найближчу неділю. Советське становище зневірило навіть менше правовірних італійських комуністів та дало нові пропаґандивні арґументи проти-комуністичним партіям. Советську політику оцінюється тут як остаточну резиґнацію з намагань захопити Італію парляментарними методами та рівночасно намагання скріпити советські позиції в Балканських країнах і приготовити там відповідну базу для насильного комуністичного перевороту теж в Івалії.

НОВІ „ПРАВА" В ЧЕСЬКІЙ КОМУНІСТИЧНІЙ „КОНСТИТУЦІЇ".

Праґа, 15. квітня. — Вчора тут проголошено затверджений большевицьким урядом проєкт „конституції" чехословацької „народно-демократичної республики". Конституція передбачує цілий ряд змін щодо часу каденцій парляменту і практично закінчує чехословацьку деократімю.

Небувалий успіх Тижня Української Культури в Німеччині

Мюнхен, Німеччина, 10. квітня. — Влаштований тут стараннями европейської місії ЗУАДКомітету під проводом адв. Романа Смука і Центрального Представництва Української Еміграції в Німеччині „Тиждень Української Культури" продовжується з небувалим успіхом та має найширший відгомін, як серед українців, так і чужинців. Характер і розміри цеї імпрези виявляє її велика програма і факт, що в її відкритті взяли участь офіціяльні представники американського, британського і французького головнокомандуючих в Німеччині, як теж дипломатечні представники та високі військові старшини. Ціла імпреза була дуже добре розреклямована, а її програма виконується з найбільшою дбайливістю та найкращими українськими силами. Репрезентант американського головнокомандуючого, ген. Л. Д. Клея, голова американського військового управління на Баварію, Моррей Д. Ван Ваґонер, закінчив свій виступ на імпрезі зверненням до приявних американців, запитуючи їх: „чи ви не хотіли б десь у Шикаґо, чи в Дітройті мати за сусіда людину, що сьогодні розгортала перед вами багацтва своєї національної культури? Я переконаний, що так". А канадійський посол, що приїхав з деяким запізненням, опісля заявив: „Всі ви говорили чудові промови; я не говорив, але тепер скажу найкращу: Я дам українцям дві тисячі віз до Канади". (Точний і обширний репортаж з перебігу імпрези буде надрукований в завтрішньому числі „Свободи").

100 „СТАЛІНІВ" В БЕРЛІНІ

СОВЄТИ КОНЦЕНТРУЮТЬ В БЕРЛІНІ ВАЖКІ ТАНКИ І НОВІ КОНТІГЕНТИ ВІЙСЬК.

Берлін, 15. квітня. — З британських урядових джерел сьогодні повідомили, що вчора біля 100 найтяжчих советських броєстанків типу „Сталін" сконцентровано в південно-східньому передмісті Берліна в советській зоні. Танки переїхали до Берліна власною силою і зупинилися в лісистій околиці біля озера Міґеля. Рівночасно видаваний у французькій зоні „Курієр" повідомляє, що на передмістя Берліну перевезено вже біля 150 вагонів нових контінгентів советських військ, головно монголів, та розташовано в лісах на південь від Буш, приблизно 15 миль від центру Берліна.

СПОМИНИ ЧОРЧИЛА ВИКАЗУЮТЬ ТРАГЕДІЮ УГОДОВСТВА ЗІ СОВЄТАМИ.

Лондон, 15. квітня. — Лондонський Дейлі Телеграф починає завтра публікацію споминів б. британського премієра і головного організатора перемоги союзників в двох світових війнах, Винстона Чорчила. Сьогодні цей часопис покликується вже на ці спомини, заявляючи, що вони виявляють цілу трагедію угодовства західних демократій з тоталітарним гітлерівським спільником, Советським Союзом. Спомини Чорчила почнуть друкувати завтра теж в Ню Йорк Таймсі.

РАДА БЕЗПЕКИ В СПРАВІ ПРОТЕКТОРАТУ В ПАЛЕСТИНІ.

Лейк Соксес, Н. Й., 15. квітня. — Вчора відбулося неформальне засідання Ради Безпеки О.Д., на якому обговорювоно справу міжнародного протекторату в Палестині після закінчення британського мандату дня 15. травня. Під час нарад досягнено основного порозуміння щодо самого прінціпу військового і політичного протекторату, хоча кінцеве рішення поодинокі представники застерігають собі ще та узалежнюють від форми кінцевої резолюції в цій справі.

БРИТАНІЯ ВІДКИДАЄ ОБВИНУВАЧЕНЄ В СПРАВІ ПАЛЕСТИНИ.

Єрусалим, 15. квітня. — Британський речник вчора з обуренням відкинув обвинувачення за підривне становище в справі міжнародного вирішення справи Палестини, що його видвигнула проти Британії Палестинська Комісія О.Д. в своєму звідомленні. Евакуація британських військ пляново продовжується, а рівночасно з цим поширюється та закріплюється хаос і терор та насильства на цій „Святій Землі". Теоретична згода жидів і арабів на тимчасове примиря не має значення в практиці і кожного дня повідомляється про щораз нові жертви обопільного терору.

УЧАСТЬ НІМЕЧЧИНИ В ПЛЯНІ МАРШАЛА

СПІЛЬНЕ РІШЕННЯ ЗАХІДНИХ СОЮЗНИКІВ

Франкфурт над Майном, Німеччина, 15 квтіня. Американський, британський і французький військові ґубернатори в Німеччині на спільній конференції вчора погодилися на участь Німеччини в американській допомоговій Програмі Европейської Відбудови та прийняли спільні політичні напрямні в цій справі. Як іде про адміністративно-політичні зміни в західній Німеччині, аж до створення західно-німецької держави включно, то, згідно зі заявою військових ґубернаторів, ці справи будуть обговорені і вирішені на найближчій конференції трьох західних великодержав в Лондоні. Ген. Л. Д. Клей заявив представникам преси, що на вчорашній сесії не обговорювано ще справи повної злуки всіх трьох західних зон, стверджуючи рівночасно, що її обговорювано на конференції в Берліні та що вона поступила вперед.

ФРАНЦІЯ РЕДУКУЄ СВІЙ ПОЛІТИЧНИЙ ШТАБ В БЕРЛІНІ

Берлін, 15 квітня. Першою конкретною ознакою остаточної ліквідації спільної адміністрації Німеччини чотирма союзниками та остаточного її поділу можна б вважати рішення французького уряду, на підставі якого французький штаб у Берліні, що брав участь в працях Контрольної Радя Союзників, має бути зліквідований приблизно на 35%. Біля 800 французьких урядників, що досі брали участь в працях спільних союзницьких інституцій, виїдуть з Берліна. За причини цего офіціяльно подасться „економічні міркування", проте ніхто не сумнівається, що тут головну ролю грає безнадійність дальшої політичної співпраці зі Советами.

СОВЄТИ ІҐНОРУЮТЬ ДОХОДЖЕННЯ В СПРАВІ КАТАСТРОФИ БРИТАНСЬКОГО ЛІТАКА

Берлін, 15 квітня. Вчора представники британського військового управління почали доходження в справі спричиненої Советами катастрофи британського пасажирського літака над Берліном. Совєти не вислали свого представника. Причиною цеї советської демонстрації, що може мати дальші серіозні наслідки, є факт, що британці всупереч советським домаганням рішили переслухати американських і німецьких очевидців катастрофи.

ВІД АМЕРИКИ ЗАЛЕЖИТЬ СПАСІННЯ СВІТУ — ТВЕРДИТЬ БРИТАНСЬКИЙ МІНІСТЕР

Лондон, 15 квітня. Сер Стафорд Крипс, британський міністер економії, заявив сьогодні на пресовій конференції, що рятунок світу від повної економічної а за тим і політичної руїни залежить тепер від Америки та від успіху Пляну Маршала.

ТРИВОГА В МАРСЕЇ

Париж, 15 квітня. Французький міністер внутрішніх справ повідомив сьогодні уряд про сильне скріплення поліції і війська в районі портового міста Марсей. Причиною цих заходів є частинно вибори в Італії в найближчу неділю і заповіджений на той сам час виступ в цьому сильно опанованому комуністами місті ген. де Голя, провідника протикомуністичного руху у Франції.

ПІДОЗРІЛА СОВЄТСЬКА ГРА З АВСТРІЄЮ

Відень, 15 квітня. З достовірних советських джерел вчора тут повідомлено, що в найближчому часі лондонська конференція чотирьох великодержав в справі мирового договору з Австрією готова взяти такий корисний оборот, що може покінчитися повним успіхом. Совєти заявляють, що вони ніколи не рахувалися з потребою довшої окупації Австрії і готові погодитися на австрійські кордони зперед 1937 року, зрезиґнувати з воєнного відшкодовання і навіть на створення та озброєння відповідної австрійської збройної сили ще перед евакуацією окупаційних військ. З австрійського боку відмовилися від будьяких коментарів до цих советських тверджень, але в колах західних союзників цей наглий оборот в становищі Советів до Австрії викликав великі підозріння. Звертається увагу на домагання советського командата, щоби окупаційні потуги не інтервеніювали в „чисто австрійських наглих випадках".

МОЖЛИВІСТЬ ПРОБНОГО СКАСУВАННЯ КАРИ СМЕРТИ В БРИТАНІЇ

Лондон, 15 квітня. Британська Палата Громад у „вільному голосуванні" заявилася вчора більшістю 245 голосів проти 222 за пробним скасуванням кари смерти. Закон обов'язував би пять років і опісля був би предметом нового розгляду. Хоча це ще не було остаточне голосування і воно мало б перейте ще цілий ряд інстанцій як в Палаті Громад, так і в Палаті Лордів, проте є багато познак, що рішення буде остаточно прийняте.

КАТАСТРОФА ТРАНСАТЛЯНТИЙСЬКОГО ЛІТАКА

Шаннон, Ірляндія, 15 квітня. Вчора, під час намагань приземнитися на місцевому аеродромі, тут розбився і згорів трансатлянтийський літак „Піднебний Експрес", що належав до Пан-Американської Світової Повітряно - дорожної Констеляції і був в дорозі з Лондону до Ню Йорку. В катастрофі згинуло 29 осіб і мав врятуватися тільки один американський громадянин.

ПІДРИВНА РОБОТА КОМУНІСТИЧНОЇ П'ЯТОЇ КОЛОНИ У ФРАНЦІЇ

Париж, 16 квітня. Французька поліція сконфіскувала вчора вечірне видання комуністичної газети „Се Суар" за надрукування сензаційного повідомлення про можливість виключення з обігу 1000-франкових банкнотів. Повідомлення називається свідомо фалшивим, скерованим на поширювання хаосу та недовіря.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЗА ОДИН СВОБІДНИЙ СВІТ

Ми виграли війну, а тепер треба виграти мир. Таке чуємо постійно, як стало наглядним, що легше було перемогти Німеччину та Японію, ніж тепер перемогти ті перепони, які ставить Москва змаганням Америки завести справедливий мир у світі. Тому нині вже ніхто не говорить, що війна дійсно скінчилась... Навпаки, питаються з жахом, коли „холодна війна" переміниться в „гарячу", як розмовляють на тему подій в Кольомбії й Коста Ріка, добачуючи в заворушеннях тих країн комуністичну руку, керовану Кремлем.

Немає сумніву, що як Москва буде далі вмішуватись у внутрішні справи американських республик та пробувати викликувати при допомозі своїх агентів революції й доводити до державних переворотів шляхом насилля та кровопролиття, воєнний конфлікт Америки з Росією неминучий. Він навіть може бути викликаний совєтськими інтриґами та московською агресією в Европі чи Азії.

З цього виходить, що американцям таки треба рахуватись з можливістю потреби знов проливати кров, хоч як вони собі цього не бажають і роблять усе можливе, щоб до цього не дійшло. Що американці не хочуть іти воювати, це для народу миролюбного й немілітарного явище зовсім природне. Воно скріплене тепер ще великим розчаруванням мільйонів американських вояків, що брали участь у двох світових війнах за перемогу демократії та американських свободолюбних ідеалів. Як їм іти тепер до війни і мати віру, що нова війна уже принесе здійснення тих великих ідеалів, які досі проголошувано врочисто з вибухом війни, чи в часі війни, забуваючи за них у часі мира.

Думаємо, що це останнє важна справа. Тому, коли ми зброїмось мілітарно, щоби бути готовими на всякий випадок, ми повинні водночас вести теж і таку закордонну політику, яка скріпляла б нас всюди політично. Теж і наша закордонна політика може бути дуже сильною зброєю. Це тоді, коли не буде обмежуватись до збереження свободи тільки в західній Европі і думати тільки про рівновагу сил, протиставлячи східній силі західну, але буде голосити свободу усім країнам Европи, а то й світу. Так треба нам поступати вже тепер і виразно клеймити московський тоталітаризм і кремлівську диктатуру та голосити, що споблені Москвою народи повинні бути такі свобідні, як і народи західної Европи. Така політична плятформа зєднає Америці цілу Европу, всі европейські країни і народи. Це буде повторенням цього, що Америка голосила в часі двох останніх світових воєн, коли заповідала перемогу демократичних ідеалів, а водночас зазначенням, що Америка від цього й нині не відступає та не годиться з поділом світу на невільничий і свобідний. Ми повинні виразно заявити, що має існувати тільки ;„один світ", коли іде про свободу. За такий світ, який є теж ґарантією свободи в Америці, боролися і клали свої голови американські вояки в минулих світових війнах; за такий світ американський нарід готовий і нині до нових жертв, навіть і жертв крови.

РЕВОЛЬТА В БОҐОТІ

Дня 30. березня зачалися в Боґоті наради Міжамериканської Конференції, складеної з представників 21 держав, між якими провідну ролю грала делеґація Злучених Держав під проводом секретаря стейту Джорджа К. Маршала. Ці наради, як знаємо, перервала революція, яка вибухла несподівано в Боґоті. Ще досі ломлять собі далі голову, як це сталося, що уряд Колюмбії нічого такого не надіявся, ні не передбачав. Теж і держави, які висилали делеґатів і які мають у Боґоті своїх амбасадорів, повинні були б заздалегідь впевнитися, чи ґрунт, на який вони вступають, є твердий. Тому і не диво, що як у п'ятницю 9. квітня після полудня впала до колюмбійського капітолю товпа, узброєна в револьвери, ножі, сікачі, та в інше приладдя, заграблене в місті, делеґати не могли своїм очам вірити, щоб таке могло статись. Деякі з делеґатів стратили голови, як побачили, що товпа нищить і палить навіть документи та протоколи конференції. Щастя, що ніхто з делеґатів ані з їхнього персоналу не потерпів фізичного насилля. Та все таки самий факт, що на Девяту Міжнародну Конференцію Американських Держав напала товпа без попередньої остороги, дав притоку до глибокої застанови не лише делеґатам, але й цілому цивілізованому світові.

Та пригляньмося дещо самій державі й населенню країни, в якій відбувається конференція. Кольомбія, південно-американська республика, яка притикає до республики Панама, обіймає простір двічи такий як стейт Тексас і має населення 10.5 мільйонів. Між ними тепер нараховують лише 8,000 комуністів, решта це звичайні люди південно-американської раси з еспанською традицією. Від 50 років не було там політичного перевороту, уряд вважався за постійний, дисципліна війська була оперта на німецьких взірцях. Було там дві політичні партії, Ліберальна й консервативна, які різняться між собою хіба особами, які стараються здобути владу при виборах. Упродовж 16 літ була там при владі Ліберальна партія, одначе під час виборів в 1946 році вона розкололася на двоє і серед того до влади з виборів прийшла Консервативна партія. Президентом став консерватист Маріано Спіна Перез, а віцепрезидентом вибрано лібераліа д-ра Едварда Сантоса. Після виборів створено на якийсь час коаліційний уряд, складений з представників обох партій, одначе недовго до скликання Міжамериканської Конференції ліберали уступили з нього.

Голова Ліберальної партії, Хозе Е. Гайтан, обвинувачував кількома наворотами консервативний уряд, що він потурає поліції, коли приходить до сутичок між обома партіями і що поліція не обороняє лібералів. З цього зростала ворожнеча між обома партіями. Гайтан був талановитий політик і мав велику симпатію між сірою масою населення.

Серед такого настрою обох партій і саме під час нарад Міжамериканської Конференції, у п'ятницю 9. квітня, як Гайтан вийшов із свого бюра (він був адвокатом), несподівано напав на нього якийсь чоловік, вистріливши 4 стріли. Довкруги вбивника зібралася товпа, яка затовкла його на місці, розібрала з одягу і серед окликів: „Вони вбили нашого провідника! На гак з консерватистами!" — поволікли тіло вбивника перед палату президента, щоб у такий спосіб зробити уряд відповідальним за вбивство Гайтана.

Безпосередньо потім почалося в Боґоті пекло. Один англійський журналіст, який приїхав на конференцію і який був в Англії під час війни, сказав, що навіть нерозбірчиве бомбардування його міста нацистами не спричинило такої руїни, якої допустилася своя товпа в ріднім місті, Боґоті. Як подають звіти, кожна крамниця в середмісті, кожний дім, кожна церква були ограблені, підпалені, здемольовані. Ні одної шиби в вікнах не можна найти цілої. Будинок американської амбасади намагалася підпалювати товпа цілу ніч з п'ятниці на суботу, одначе американці, які зібралися там, гасили один підпал за другим і не допустили до знищення будинку. На вулицях лежать поперевертані трамваєві вози. Військо, яке отримало дисципліну, не захиталося у своїм обовязку. Послухало наказу уряду і почало привертати лад. Частина поліції в Боґоті станула по стороні бунтарів. Уряд, опанувавши ситуацію, завів строгу цензуру і щойно після привернення ладу оприлюднено такі загальні вісті з перебігу революції:

Товпа переводила руїну на підставі якогось попереднього підготування. Мордувала людей, деколи без розбору. Загалом згинуло яких 400 осіб. Заки ще невідомий вбивник застрілив Гайтана, комуністичні провідники зорганізованого робітництва в цілому краю оголосили генеральний страйк з протестом проти „імперіялізму енків". Коли впали стріли скритовбивника, комуністи якстій опанували комунікаційні засоби, зайняли радієву стацію і з неї почали поширювати брехливі вісті про цілі революції та її розміри. В першу чергу кричали проти небезпеки збоку американців і взивали до захоплення влади. Консервативний уряд і цілу партію представляли агітатори як ворогів народу, щоб надати вигляд, що революцію переводить Ліберальна партія. Все йшло на взірцях, складених наперед комуністами, як це бувало в інших державах.

Коли урядові вдалося привернути хоч сякий-такий лад, за згодою обох політичних партій, покликано до життя коаліційний кабінет, складений по половині з консервативних і лібералів і з безпартійного міністра війни. Це найліпше показує, що Ліберальна партія не брала участи в революції. Після арештування 20 чужинних комуністичних агентів, які керували революцією, показалося, що між ними було 2 російські большевики і тому новий уряд якстій показав на виновника намаганого перевороту тим, що зірвав дипломатичні взаємини з Москвою.

Американський секретар стейту, негайно після поновного скликання засідання Міжамериканської Конференції теж відверто обвинуватив Комуністичний Інтернаціонал в Москві у міжнародній злочині, сповненім в Боґоті, а Міжамериканська Конференція як ціле прийняла резолюцію проти затій Комінтерну.

Вистріл невідомого скритовбивника проти Гайтана в Боґоті мимохідь нагадує вистріл сербського студента, від якого погиб австрійський архикнязь Фердинанд. Коб лише теперішний вистріл не був такий страшний у своїх наслідках, як тодішній!

РЕФЛЕКСОЛОГІЯ І ПОЛІТИКА

Відомий російський учений Іван Павлов розвинув науку про „умовні рефлекси" (відгуки). Він робив спроби з різними звірятами і в першу чергу експерименти зі собаками. Відома річ: коли ми чуємо стукіт ножів і тарілок в обідню пору, то у нас сам собою з'являється апетит; ми відчуваємо, що хочемо їсти. Отже звук ножів, а не запах страви викликає у нас апетит.

Павлов привчав своїх собак відгукуватись на звук, на світло, на тепло, на музику. В цих експериментах йому удавалося викликати у тварин навіть через біль задоволення і радість: собака виявляла своєю поведінкою радість, хоч її тіло було палене огнем.

Павлов був противником большевизму. Але його науку про умовні рефлекси большевицька диктатура дуже добре використала для себе. При умовних рефлексах велику ролю грає принада. Собаку принаджують кусним мяса чи іншою їжею і при тім вона чує певні звуки, або бачить певної барви світло. Звикла до цього, собака виявляє бажання їсти і тоді, коли ніякого мяса не бачить, тільки чує знайомий звук, або бачить знайоме світло. Отже відгук (рефлекс) у собаки викликає не дійсна принада (мясо), а умовна (звук, світло), і через те, той рефлекс зветься „умовний".

Большевицька диктатура вміє викликати умовні рефлексі серед поневолених мас. Візьмемо приклад: 1933 року большевицька Москва зорганізувала на Україні голод і виморила мільйони людей. В народних масах, що пережили цю катастрофу, зросла страшна ненависть до большевицького уряду, особливо до Сталіна.

Щоб цю ненависть погасити, зменшити, большевицька Москва вигадала таку хитрість: Сталін почав карати визначних комуністів за „перекручування партійної лінії". Цим способом він відводив гнів народніх мас від себе на голови інших комуністів. Але цього було замало. Треба було викликати в народніх масах не тільки переконання, що Сталін, мовляв, „справедливий", але також доказати поневоленим людям, що вони повинні дякувати Сталінові, що він хоче забезпечити робітникам і селянам „щасливе і веселе життя"... Для цього вжито науки про умовні рефлекси.

1937 року большевицька влада повела нечувану в світі пропаганду: мовляв, — „батько народів" хоче завести вільний продаж хліба! (Раніше хліб продавали на картки). Напівголодні люди своїм очам і вухам не вірили: уже десятки років не могли вони навіть хлібом досита наїстися! Але тепер обіцяють, що хліб буде. Ще хліба не було, а в газетах писалося, як і де його будуть пекти і де продаватимуть. І при кожній згадці про хліб писалося, що за це щастя треба дякувати „великому Сталінові". Були такі, що цим обіцянкам не вірили. Але одного дня, на осінь, по всіх містах Сов. Союзу почато будувати крамниці для продажу хліба. Незабаром оголошено: з такого дня кожний громадянин може собі купити на вільнім ринку хліба, скільки хоче: „Дякуйте великому Сталінові"!

Почався продаж хліба. Люди купували, раділи, що хоч хліба можуть купити досить, щоб задовольнити голод. Передумували, міркували: а може й справді Сталін не винен за голод і всякі непорядки? Може таки дійсно винні ті, що „перекрутили" партійну лінію"? І гнані й голодні щиро дякували „доброму, геніяльному Сталінові" за хліб...

Професор Павлов у своїй лябораторії давав псові їжу і одночасно палив розжареним залізом тіло тієї собаки. Собака пізніше виявляла радість, коли її тіло доторкалося розпалене залізо, бо вона знала, що зараз дістане смачну їжу. Як бачимо, большевики добре використовують навіть науку для підпори свого варварського режиму.

П. В.

УКРАЇНСЬКІ МОГИЛИ НА ЧУЖИНІ

(Український цвинтар у Ґрацу).

Вже дев'ятий рік триває скитання соток тисяч українців, що покинули поневолі рідну землю в наслідок подій другої світової війни. Про їхнє життя писалося й пишеться доволі. Не зважаючи на невідрадні зовнішні умовини воно йде вперід, розвивається, але згідно з невмолимим законом природи також і кінчається на жаль на чужині. Невідрадні умови спричинюють в більшості випадків передчасний кінець. Великий похід українських скитальців на захід позначений по цілій Европі безлічю могил. Винятково багато їх в Ґрацу — великому австрійському обласному місті, недалеко мадярської й югослов'янської границі, отже вже на пограниччі германського світу.

В південному передмісті Ґрацу простягається великий простір обведений муром, куди лише здалека доходить гамір міста. Це Централфрідгоф — місто померлих. Здавалося б, що смерть зрівнює всіх, але видно, що це не так. Близько входу на цвинтар бачимо величаві, пишні будівлі, коштовні мавзолеї, катакомби, мармори й мозаїки. Це для тих, що були колись можними цього світу. Далі тягнеться простір лісом скромніших кам'яних хрестів, а ще далі, вже безпосередно перед „анатомічним ровом", виповненим тілами тих, що були перед смертю найбіднішими з бідних, впадає в очі дбайливо управлений участок землі. В кількох рівних рядах нараховуємо мало що не сотку могил. Кожна обмурована круглим камінням, на кожній стоїть скромний деревляний хрест з дашком, прикріплюється саме таблички з прізвищами й датою смерти там похованих. По середині стоїть трираменний хрест з написом в українській мові:

Між нами й Вами Хрест
Побіди й Слави
Хай буде зв'язковим від
нині і по віки.

Це є поле 41 а. Це — український цвинтар в Ґрацу

Централфрідгоф бачив протягом десятиліть тисячі українських похоронів. Тут колись ховали жертви недалекого Талерґофу. Тепер це місце вже зовсім зрівнане і мало хто знає, що там були могили. На прегарно утриманому військовому цвинтарі жертв першої світової війни спочиває понад тисячка українців - вояків колишньої австро-угорської, але також і російської армії. Тут сплять вічним сном українці. І не тільки тут. Також на полях число 32 і 25а і інших. Навіть не можна говорити про вічний сон, бо вже по 3—4 роках після похорону викопують і викидають їхні кістки, щоби зробити місце новим... Поле 41а становить виняток.

(Докінчення на стор. 3-тій)

Степан Любомирський.

ВАРІЯНТ СТИХІЇ

1)

У шклянках білівся пивний шум. Під ним колисалось золотаве плесо, міцніше, коли боком протискався хтось із летунів, слабше, коли ставало спокійніше в найближчому сусідстві.

Суворе, налите обличчя першого механіка простягнулось у сумніві ізза безвиглядності обговорюваної справи.

— Так, сер... Ця річ є для мене дуже загадкова. Я від кількох годин не можу найти спокою. Не люблю, коли на моїх машинах діється щось незрозумілого для мене. Може ви, як командант ескадри... як його ближчий друг, загляньте у цю справу. Я пробував... та стрінувся з криком... Перший раз у моєму житті. Навіть у гарячі, воєнні дні... не мав я такого випадку. Аж тепер... прикро це.

Напроти нього сидів сивавий вже мужчина з вірлиним носом на худому, майже чорному обличчі. Холодно курив папіроску і поволі випускав дим рівними, відрахованими мірками. Не відповів нічого на слова свого співбесідника. Не змінив своєї постави, затоплений у думках.

Шклянка піднялась у твердій руці першого механіка, випорожнилась у напрямі його спрагнених уст і знову опала голосно на стіл.

— Гляньте у це, капітане... І скажіть мені, що думаєте. Не було б добре, якщоб я мав скласти рапорт полковникові...

Капітан Ставний підняв на нього пару уважних очей. Перший механік глядів на нього значуче.

— Або якщоб такий рапорт прийшов дипломатичним шляхом... — додав тихіше, піднявся і віддавши почесть, зник між столиками.

Худощавий мужчина не доторкнув більше свого пива. Викурив папіроску до решти, поволі задусив вогник у попельничці і зітхнув. Підвівся теж і не звертаючи на нікого уваги, вийшов. На його чолі рисувалась задума. Вузькі уста під орлиним носом були затиснені, коли він залишав летунську кантину.

На полі блимали лямпи. Далекий стартевий ярко був оточений білими світлами, ціле летовище визначене було прожекторами, що горіли тепер всю ніч, не так, як підчас війни, де треба було гасити що хвилини і світити тільки зголошеній машині до приземлення.

Наслухував коротко. Якийсь тримоторовий наближався з віддалі до летовища. Мабуть пошта з Відня. Дурниці. Купи людських дрібничок, офранкованих поштовими марками та пустими надіями.

Діткнув кишені і намацяв папіросничку. Скортіло закурити, та ні. Залишив і нагло попрямував просто через мураву у певному напрямі.

Йшов швидко, не звертаючи уваги нінащо. Навіть на машину, що вже кружляла з пекольним гуркотом над головою, шукаючи підходу до землі. Мандрував у напрямі ганґарів.

Звільнив дещо ходу, коли перед ним замайоріла стіна бляшаного пристановища. Одно за другим, довгими рядами давали захист змученим машинам, як добра хата струдженому мандрівникові. А машини стояли чемно, як діти, рядочком, вдоволені і ситі, з любовю піддаючись пестливим дотикам вишколених рук.

Так бодай бачив їх все у своїй душі і своїми очима худощавий капітан першої поштової військової ескадри.

Задержався під якимсь числом, що виднілo широко вималюване білою фарбою на хвилястій бляхі. Ганґар був зачинений, а проте в середині горіло світло і йшла праця.

Капітан простояв хвилину в задумі, потім сягнув до кишені, витягнув якийсь предмет, вложив до замка і перекрутив два рази. Двері стали отвором.

Відсунув їх поволі набік і так само за собою замкнув. Об вуха вдарив гук механічного молота та рух біля машини.

З руками в кишенях наблизився до неї від хвоста і станув в тіні, приглядаючись двом похиленим тілам, що завзято працювали біля кадовбу моторової кабіни. Мисливець весь дрижав від ударів молота та праці сверла, що голосним криком відалось в його алюмінієве тіло. Невелика лямпочка кидала відповідний кружок світла на місце праці. Капітан підняв брови поволі вгору і на його чолі зарисувалось зрозуміння...

В очах зате запалали темні світла.

Похилена при праці постать стрепенулася нагло, коли на сверлик впала чорна тінь.

— Хто тут? — гукнула.

Нагло стало тихо. Молот перестав працювати. Зпід кадовбу показалось замазане оливою обличчя другого механіка машини.

Худощавий капітан стояв спокійно з руками в кишенях і глядів прямо у молоденьке обличчя летуна, що на ньому дрібними крапельками виднів піт, від великої натуги.

В ганґарі тепер тихо, як у святині. Німа машина, з розкладеними крилами завмерла в очікуванні. На молодому обличчі набігла кров до щок і молоде чоло стягалось у грізні зморщки.

(Дальше буде).

Леонід Хінкулов,
кандидат філологічних наук.

Проти буржуазно-націоналістичних перекручувань у літературознавстві*)

Ідуче за буржуазно-націоналістичними „теоріями", деякі сучасні українські літератори також надають вирішальну ролю в розвитку творчості письменників минулого не соціяльному, а національному моменту. Пільгук у своїй брошурі пише про героїню відомої песи Котляревського „Наталка Полтавка": „**Весь** секрет невмирущості образу Наталки в її національних колоритних рисах, які зумів Котляревський передати з щирою теплотою". (Стор. 11).

Цілком ясно, що чудовий образ Наталки-Полтавки приваблює нас не лише „національним колоритом". Велика реальність цього образу випливає також і з його соціяльних рис, які розкриваються в трагедії бідної селянської дівчини, безправної й пригніченої, але твердої і рішучої, сповненої віри в свою правоту. У **цих рисах**, а потім — і в „національному колориті" — „секрет невмирущості" образу Наталки.

Цілком хибну, націоналістичну концепцію творчості Котляревського розвиває і Л. Коваленко в статті „Поет, новотар і патріот" (журнал „Вітчизна" 1946, Н. 6). Автор твердить, ніби „Енеїда" Котляревського була „маніфестом, що проголошував і утверджував українське письменство ідеологічним прапором боротьби українського народу за його соціяльне і національне визволення".

У своїй статті Л. Коваленко докоряє російському письменнику Капністу, що той, хоч „в повсякденному житті підкреслено вживав українську мову, все ж свої твори писав російською літературною мовою".

Найгрубіші буржуазно-націоналістичні перекручення історії української літератури знаходимо в численних роботах О. Дорошкевича. О. Дорошкевич завжди випинає на перший план національні моменти в історії української літератури, стверджує „теорію єдиного потоку", намагається тлумачити всю історію української культури як „культурно-політичну боротьбу за національне відродження України". (Брошура „Українська культура в двох столицях Росії", 1945).

О. Дорошкевич у своїх статтях всіляко підкреслює не те, що протягом століть єднало український і російський народи, а те, що було в їхній долі відмінного. Намагаючись сфальсифікувати взаємозвязки двох братніх культур, Дорошкевич подає ці звязки не як постійний благотворний вплив, а як „боротьбу двох культур". О. Дорошкевич уперто твердить, що розвиток української літератури був незалежний від літератури російської і, як правило, випереджав її.

Ось, наприклад, характеризуючи на названій брошурі український театр М. Кропивницького і М. Старицького, О. Дорошкевич заявляє: „Року 1887 московська театральна громадськість, палко вітаючи українських акторів, відзначила **народний реалізм** української сцени, що був **новим словом і для російського театру** тих часів". (Стор. 34).

Адже відомо, що в цей час російська драматургія мала вже не тільки Гоголя, Тургенева, Островського, Сухово-Кобиліна, але й Льва Толстого („Власть тьми" — 1887), і саме цього року почав свою драматургічну діяльність Чехов.

О. Дорошкевич хоче, отже, протягти тут думку про особливий, „народний" характер української літератури, зокрема — драматургії. Ось чому „народний реалізм", а не „критичний реалізм".

Про Г. Квітку-Основяненка О. Дорошкевич говорить як про „новатора" в жанрі селянської прози, знову таки, не тільки для української, а й для російської літератури. І знову — не зупиняється Дорошкевич перед підтасовкою загальновідомих фактів, заявляючи чомусь, що Гоголеві „Вечера на хуторе близ Диканьки" (що з'явилися раніше від повістей Квітки) — „випадають (!) з історії боротьби за селянську тематику в російській літературі". (Журнал „Українська література" 1943, Но. 10-11).

У своїх статтях О. Дорешкевич намагається засудити звертання українських письменників до російської мови. У цій же статті про Квітку Дорошкевич пише: „Має рацію Куліш, коли він різко протиставляє російську продукцію Квітки українській його продукції".

Серйозні перекручення буржуазно-націоналістичного характеру є і в підручниках з історії української літератури. Підручник для 9-го класу середньої школи І. Пільгука, як і „Нарис історії української літератури", неправильно, відірвано від класової боротьби, висвітлює український літературний процес до Жовтня. На перший план І. Пільгук і тут висуває національні моменти, розглядаючи всіх письменників під кутом зору не боротьби народу за соціяльну революцію, а самої лише національно-визвольної боротьби.

Таким чином і тут всі письменники втискуються у єдине „національне" річище, тобто протягується буржуазно-націоналістична концепція „єдиного потоку".

Мало того, І. Пільгук деяких письменників - консерваторів і буржуазних лібералів ставить навіть **вище** за письменників-демократів. Так автор підручника цілком невірно оцінює й аналізує діяльність Куліша, Кониського, Нечуя-Левицького, Щоголева, Грінченка.

Характеризуючи, наприклад, творчість Щоголева, Пільгук особливою заслугою поета вважає те, що він не перебував, як більшість поетів того часу, „у полоні Шевченкової музи", а „йшов своїм оригінальним творчим шляхом, мав свої естетичні погляди". Внаслідок того поезія Щоголева „набагато мелодійніша, барвистіша" за поезію його сучасників. Пільгук прямо указує при цьому, що „оригінальність" ідейно - художніх переконань Щоголева, його свобода від „полону Шевченкової музи" полягала в запереченні громадського спрямування літератури, в реакційній проповіді аполітичності, в ідеалі „мистецтва для мистецтва", у намаганні піти від дійсності та в захопленні старовинною козацькою романтикою. Пільгук заявляє, що Щоголів „засуджував тенденційність літератури, вважав поезію Некрасова малохудожньою через її злободенність і тенденційність".

Виходячи з ідеалістичних, буржуазно - націоналістичних позицій, Пільгук замовчує в підручнику справжній характер окремих творів і образів, видаючи чорне за біле. Він не розкриває націоналістичного, реакційного, антируського наставлення статті Нечуя-Левицького „Сьогочасне літературне прямування", навпаки, він дає цій статті позитивну оцінку і лише мимохідь дуже мяко зауважує, що письменник подекуди „впадав у крайності" (Стор. 148).

Так само зовсім не викриває Пільгук облудності, націоналістичної обмежености центрального персоналу повісті Нечуя-Левицького „Чорні хмари" — Павла Радюка. Пільгук дає цьому образу позитивну характеристику, не пояснюючи хибності Радюкових теорій про „відрубність" і „селянський характер" української нації.

Підручник Пільгука ідеалізує українські „громади", не даючи правильної політичної кваліфікації їхньої діяльності.

В підручнику, як і в „Нарисі", підносяться і оспівуються постаті, які заслуговують тільки на гостру негативну оцінку, бо вони відіграли своєю антинародною діяльністю суто негативну ролю в історії українського народу.

(Докінчення буде).

*) Подаємо тільки уривки. Статтю помістив щомісячний журнал „Дніпро". Видавництва „Радянська Україна". Книжка за вересень, 1946.

ДО УКРАЇСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА В ЕВРОПІ І ЗА ОКЕАНОМ.

Вже другий рік провадить свою працю Богословсько-Педагогічна Академія УАПЦ в Мюнхені, єдина висока духовна школа на еміграції, перемагаючи великі труднощі чужиницького життя. Багато вже за цей час зроблено, але багато ще праці попереду.

Найголовнішою проблемою дальшої діяльности Академії є набуття власної бібліотеки, хоч би невеличкої. Цієї проблеми сама Академія не в силі розв'язати. Потрібна допомога цілого нашого громадянства, і не тільки в Европі, але й за океаном.

Тому Кураторія і Ректор Академії звертаються до всіх братів українців, розпорошених по світі, жертвувати книжки на формування бібліотеки із різних ділянок знання (історії, філології, мистецтва, музики, природознавства й інш.) і особливо книжки з філософії і релігії в рідній мові і в усіх світових мовах. Академія дуже радо прийме різні періодичні і неперіодичні релігійно-філософські видання: збірники, журнали, газети тощо, а також підручники з усіх богословських наук.

Одночасно просимо всі наукові установи в Европі і за океаном в порядку обміну надсилати свої видання до Академії.

Пежертви надсилати на адресу: Munchen, 23, Wilhelmstrasse 6/III, Theologische Akademie U. S. O. K.

Всю українську пресу просимо передрукувати цю нашу відозву.

Кураторія і Ректорат.

Що писала "Свобода" тому 40 років?

16. квітня 1908 р.

УКРАЇНСЬКИЙ СОЙМОВИЙ КЛЮБ.

На зазив д-ра Евгена Олесницького зібралися 6. березня українські соймові посли на нараду у Львові. Вони уконституувалися як окремий кмюб під назвою „Українсько-Руський Соймовий Клюб". До Клюбу зголосило своє приступлення 12 членів, а це: д-р Е. Олесницький, д-р К. Левицький, д-р І. Макух, З. Скварко, М. Содомора, д-р І. Куровець, П. Думка, І. Кивелюк, І. Сандуляк, Л. Винничук, Т. Старух, і А. Старух. Головою вибрано д-ра Олесницького, заступником д-ра Левицького, секретарем Скварка.

УГОРСЬКІ РУСИНИ ПРО ШЕВЧЕНКА.

В ужгородськім тижневику „Наука" з 19. березня читаємо: „Шевченкові роковини. Дня 5 б.м. святкували в Галичині 50-літні роковини смерти кобзаря (поета) Тараса Шевченка. Він є найславніший поет для галицьких русинів і його твори знають по цілому світі. За його славу і честь достойно й нам, угро-русинам, хоч дещо про нього знати — хто він і чим він був". — В іншому місці згадує „Наука" про будову памятника Шевченкові в Києві.

ПЕРШІ ВІСТІ В АМЕРИЦІ ПРО ВБИВСТВО ГР. А. ПОТОЦЬКОГО М. СІЧИНСЬКИМ.

До нюйорського щоденника „Статсцайтунг", видаваного в німецькій мові, наспіла така телеграма: „Учора (тобто 12 квітня) якийсь студент-українець у Львові, застрілив намісника Галичини, гр. Андрія Потоцького". „Ню Йорк Амерікен", подає, що студент називається Мирослав Січинський. Він стрілив до намісника тричі з револьверу й намісник помер за пару хвилин.

УКРАЇНСЬКИЙ ВІДДІЛ В КИЇВСЬКІЙ ГРОМАДСЬКІЙ БІБЛІОТЕЦІ.

До редакції „Свободи" наспіло письмо від Київської Громадської Бібліотеки з проханням, щоб присилати американські українські видавництва до цеї бібліотеки, бо в ній зорганізовано Український Відділ. За голову Бібліотеки підписаний К. Билоус, а як керманич Українського Відділу Ол. Коваленко.

АКЦІЯ ЗА УКРАНСЬКУ МОВУ В ШКОЛАХ УКРАЇНИ.

Українські посли російської думи склали історичну заяву, яка починається такими словами: „Нижче підписані депутати, на підставі 55 статті заснування державної думи, вносять в думу заяву про користування українською мовою в початкових школах в сторонах, заселених українцями і прохають державну думу, щоб цю заяву передано в комісію по народній освіті..." Під заявою покладено підписи 33 депутатів. Про цю заяву пише „Рідний Край", з Києва у виданні з 8 березня.

ОГОЛОШЕННЯ.

Приймається підписку на щотижневу газету „Слово" на 1908 рік. Рік видання другий. „Слово" призначене для українських і сільських робітників... Обстоюючи справедливі національні домагання українського народу, „Слово" не меншу увагу звертатиме на потреби і прояви національного життя українського народу Галицької, Угорської, а особливо Російської України... Видавниця: О. Корольова, редактор: С. Петлюра.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Розпочато весняну серію популярно-наукових викладів.

Минулої суботи вечером відбувся в авдиторії св. Юра при шестій вулиці доклад д-ра В. Калини на тему „Атом та його сила". Прибуло кількадесять слухачів, які вислухали докладу з великою цікавістю.

На початку привітав присутніх д-р М. Чубатий від імені Управи Американського Відділу Наукового Товариства ім. Шевченка, якого заходами влаштовано цей доклад. Як відомо, вже проголошену цілу серію таких викладів. Ціль їх: популяризувати здобутки новочасної науки серед широких кол українського громадянства.

Доклад д-ра Калини прикував увагу вагою самої теми. Не зважаючи на те, що прелегентові приходилось вияснятн „сухі" речі, за якими не так легко слідкувати пересічному слухачеві та ще перетомленому цілоденною роботою, він вивязався зі свого трудного становища якнайкраще. Що доклад викликав зацікавлення, можна було пізнати по питаннях, які ставили прелегентові по докладі. Слухачі хотіли більше знати про це, як повстає і діє атомова енергія, а теж і про її приміщення в часах війни і миру. Прелегент давав на усе задовільні відповіди.

Треба вірити, що дальші виклади притягатимуть більше публики. Звичайно в нас нарікають, що нема кому дбати про ширення просвіти, а як знайдуться люди, що завдають собі труду ту просвіту ширити популяризуванням науки, то бракує слухачів. Дивне це явище!

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. С.

Українські могили на чужині

(Докінчення зі стор. 2.)

Воно нараховує під цю пору 98 могил, в тому числі 68 українців. Це **примусові цивільні робітники,** яких постигла смерть на чужій землі в рр. 1942-45. Непосильна праця, лихе відживлення, погане обходження з ними, бомбові налети загнали їх передчасно до гробу. Лежать там українці зо східних і західних областей України, фізичні робітники побіч професорів університету, поховані в часовому порядку смерти. Були б й їхні гроби вже перекопані, якщо б не ініціятива і невсипуща енергія кількох одиниць української скитальської колонії в Ґрацу, яким вдалося цю закутину великого цвинтаря зберегти для українців як українську частину. Тут відбуваються кожнього року панахиди на Зелені Св'ята і на 1. листопада, тут прибувають щораз то свіжі могили українців померлих в Ґрацу (о. протоєрей Шорш, д-р Когут з Буковини та інші). Поле 41а виарендувала в австр. влади для українців візантійського обряду гр. кат. парохія в Ґрацу на 10 років. По упливі цього часу застережено продовження договору під умовою утримувати гроби в належному стані. Як досі — то стан гробів бездоганний. Члени Українського Студентського Тов-а „Січ" в Ґрацу віддали безкорисно прямо цілі тижні часу, щоби привести цей клаптик землі до сьогоднішного вигляду. Напр. студ. Михайло Белендюк, працював фізично з повною посв'ятою в осені 1947 цілих 17 днів під ряд! Але душею цілої цієї роботи і особою, що має цей український цвинтарик у своїй постійній дбайливій опіці є пані Ніна Лужницька, дружина доцента Ґрацького Університету, д-ра Григорія Лужницького. Вона займається всіми, отже і неукраїнськими гробами цього поля. Скоро інші національні групи не поцікавилися місцем останнього спочинку своїх земляків, не годилося робити по смерти різницю і залишити в занедбанні гроби чужих, а похованих поміж українцями.

Не зважаючи на описану вгорі жертвенну працю, зв'язане те все також здосить поважними грошовими витратами (кошт хрестів, табличок, написів і т. д.). Українська громада в Ґрацу покривала їх досі з власних скромних фондів. Придбання нового монументального хреста, яке плянується, та розбудова цвинтарика в заповідник тривалої національної цінности були б можливі тільки при допомозі нашої заокеанської еміграції. Якщо хто схотів би причинитися до того жертвою в довільному розмірі і довільній формі (найкраще на адресу Українського Центрального Допомогового Об'єднання в Австрії з назначенням „на укр. цвинтар в Ґрацу", або прямо на адресу гр. кат. Парох. Уряду в Ґрацу), цей зробить добре діло. Доказ пієтизму для мертвих допоможе перетривати живим лютий час.

Д-р Ю. Фединський.

ПРИЗНАЄТЬСЯ ДО ЗАКИДІВ, АЛЕ НЕ ПРИЗНАЄТЬСЯ ДО ЗРАДИ

Бостон. — Роберт Г. Бест, проти якого ведеться карна розправа за те, що він під час війни помагав німцям, признався до всіх 13 закидів, які поставив прокуратор, одначе заперечив, наче б він був зрадником. Бест стояв по стороні Гітлера і виголошував по радіо промови разом з Вилйемом Джойсом, який був знаний як „Лорд Го-Го". Бест був давніше закордонним кореспондентом.

ЧИ ВИ ВЖЕ ВПИСАЛИ СВОЇХ ДІТЕЙ ДО У. Н. СОЮЗУ? КОЛИ НІ, ВПИШІТЬ СЕЙЧАС!

ЗВІТ

ЗІ ЖЕРТВ, НАДІСЛАНИХ ДО ЗЛ. У. А. Д. КОМІТЕТУ. (ЗА МІСЯЦЬ ЛЮТИЙ, 1948).

(Докінчення)

по 5: М. Мидзяк, С. Пущик, О. коляда, збірка, $25, зложили **Елмвуд Парк, Ілл.** — Дмитро Ярема, А. Мидзяк, Д. Ґой.

Джолієт, Ілл. — Відділ 111 У. Н. Союзу, коляда на місти ч. 57-8, присл. Олекса Бернадин, секр. $32.50, злоили жпо 3: О. Бернадин, О. Міхелик; А. Пудлик 2; по 1: М. Болехівський, А. Бернадин, Й. Бернадин, В. Лібович, Д. Вайканн, І. Федак, А. Нучек, І. Козак, Ю. Козак, П. Ковацевич, М. Юркович, М. Беннетт, Г. Козак, М. Козак, Ю. Бобак, І. Бар, М. Ґреґорич, І. Козак, мол., А. Крупячик, М. Козак, А. І. Недельний, мол., А. Козак; дрібними 2.

Клівленд, Огайо. — Злучені Товариства при укр. Катол. церкві св. Петра і Павла, прсл. о. Д. Ґресько $250. Відділ 112 УНС, Ева Лялюк, секр 25. Відділ 112 УНС, збірка від членів на зборах 45. Зложили: А. Дикан 5; С. Чубінська 3; Е. Смульчак 2; по 1: п. Бандура, Сутельницька, Турчак, Хома, Країло, Худьо, Іванчук, Жук, Лялюк, Проців, Куберська, Ґабрівська, Юник, Купчик, Різун, Загута, Ільків, А. Стрібицька, Струтинська, Р. Волянська, Савчин, Капік, Недбальська, Кавалець, Янівська, Мовико, Кардамаш, Купчик, Сидорович, Мельник; дрібними 5.

Луівіл, Огайо. — С. Мицавка $5.

Толідо, Огайо. — Мужеський Хор св. Михаїла, коляда $75, збірка на лісту ч. 1681, присл. Андрій Белоф, касієр. Злоили: І. Чіплей 10; по 5: Е. І. Кушнер, І. Александер, М. Копистинський, о. Рошко, А. Белоф, А. Цеплий, Д. Мадезкий, П. Юркевич, М. Чорний, І. Андриц; М. Корнова 3; по 2.50: І. Пелехатий, А. Корнова, М. Тарновський; по 2: А. Іш, П. Корнова; І. А. Андрис 1.

Джірард, Огайо. — І. Кравець $5.

Йонґставн, Огайо. — Тов. ім. Ольги Басараб, відділ 348 У. Н. С., присл. Марія Періг, секр. $17, збірка прогол. в Свободі. Український Амер. Горожанський Клюб, присл. Микола Мамрич, секр 25.

Дітройт, Міш. — С. Перецький $5.

Дірборн, Міш. — Михайло Присташ $20.

Вілмінгтон, Дел. — Український Горожанський Клюб $215.-50, з концерту 27, коляда 157.-50, збірка в клюбі 42, прислав Стефан Подоляк, подано до Свободи.

Рейсін, Віск. — Андрій Шипітний прислав від розвязаного товариства $50, А. Дзиґан 5, А. Шипітний 5.

Милвокі, Віск. — Тов. Вільна Україна, від. 18 УНП $90.

Маямі, Фла. — Укр. Амер. Клюб, коляда, прислав Степан Маік $75.

Лон Анджелес, Кал. — В. Баян $5.

Ґоргам, Н. Дак. — В. Осадчук $5.

Шанхай, Хіни. — Український Репрезентативний Комітет, прислав Гриць Джура $50.

Міннеаполіс, Мінн. — Комітет Злучених Громад Українців, прислав Стефан Романюк, кас, збірка з віча 2. 8. 48. $194.25

Ст. Луіс, Мл. — Жіноче Товариство „Любов", коляда, збірка на лісти ч. 1827-8 і 2997-8 $364.90; річна вкладка 10, прислала Текля Єзуско, секр. зложили: Братство св. Володимира 25; Тов. Любов 26; Тов. Самостійність П.Д.М. 20; по 10: В. Паращак, В. Щупляк, М. Добромильський, А. Ґромоцька; М. Парк 8; по 5: М. Кульчицький, А. Ґромоцька, С. Гормич, І. Добромильський, М. Добромильський, А. Кондрат, М. Круховський, Т. Шпить, М. Ґрескі, Й. Хлопак, Ю. Маґац, В. Мушеник, В. Кокорудз; по 3: о. В. Беньо, І. Люпчик; по 2: К. Томчак, Е. Федина, Й. Ґресько, В. Ґресько, В. Лобуш, Г. Парк, К. Якимів, В. Ґолдак, І. Паращак, Е. Чулик, Е. Марцінковський, В. Хрунь, П. Гудима, К. Гатлан, М. Тильович, П. Трунько, В. Петришин, О. Єзуско, Т. Єзуско, М. Бартіш, Д. Ялечко, Г. Криса, Т. Робак, П. Ґромоцький, І. Ґресько, Й. Павловський, Пристай, Г. Луцуняк; Е. Ґолдак 1.65; М. Федчак 1.50; по 1: І. Бемба, Й. Сопко, І. Вайс, Ю. Василюка, О. Хлопак, І. Гарголя, М. Слонський, Ф. Чура, Ю. Білик, М. Паращак, С. Степяк, М. Федина, А. Савіцька, Т. Федак, І. Медич, М. Поцілуйко, А. Ялечко, М. Маґац, А. Криса, М. Ружицький, А. Топоринська, А. Паращак, А. Хомик, О. Копач, А. Заслоцька, І. Василюка, В. Нищий, І. Ґромоцький, І. Пилипчук, М. Ґолдак, М. Сапко, Д. Марцінковська, О. Хочинський, Ю. Подольський, А. Коропецька, В. Гук, Т. Репа, М. Якима, М. Дмитришин, М. Лужецький, А. БекФарленд, О. Скил, Й. Ґресько, І. Єзуско, М. Чулик, І. Була, Е. Салабай, А. Сокольська, І. Стефанів, Т. Лужецька, Н. Кузів, С. Василюка, М. Литвицька, М. Івасишин, П. Ярема, Т. Лесь, Т. Матросик, М. Лесько, Яків Нищий, І. Гандибур, М. Пристай, І. Чура, П. Василюка, А. Синишин, Ю. Костецька, Г. Сасик, Г. Пельц, Е. Полоба, Г. Кундеревич, Ю. Мирекс, Ф. Стар, С. Костецький, О. Хочинський, М. Парк, В. Ґолдак, І. Паращак, П. Ґромоцький, М. Дмитришин, І. Ґромоцький, К. Андибур, М. Литвицька, К. Куртіс, С. Керейдо, К. Томчак, В. Гук, Й. Хлопак, М. Маґац, М. Паращак, Пристай, М. Василюка, І. Василюка, С. Маґац, І. Була, Й. Матросик, І. Люпчик, Т. Лесь; по 2: П. Гудима, П. Ярема, М. Добромильський, М. Рруховська, М. Кирис, М. Ґресько, М. Коваль; дрібними 1.75.

ПООДИНОКІ ЖЕРТВИ.

По $3.00

М. Трко, С. Богда, М. Мадараш.

По $2.00

М. Тимощук, Т. Коляр, В. Саїв, Ф. Чеґус, М. Парічук, М. Швець, М. Олійник, А. Ганас, І. Кулик, М. Патронік, С. Зигайло, В. Темник, М. Куль.

По $1.00

О. Копач, Г. Паньків, І. Жмутин, М. Чопик, М. Лузняк, М. Ґураль, С. Гальчишак, Е. Полокович, Д. Лисканич, Д. Ґураль, С. Грушкевич, М. Фук, П. Лагоський, П. Верновська, М. Симчук, М. Красносальський, І. Шрамко, М. Ратушний, А. Саєвич, І. Сидорович, М. Садлок, О. Сендецяка, С. Сорока, С. Каша, Ю. Винник, С. Торбин, І. Погорілий, о. М. Баранецький, Г. Масло, І. Король, Е. Команишин, Г. Сілверман, Л. Гриник, І. Романік.

United Ukrainian American Relief Committee
P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.

Шукають своїх рідних

УВАГА: Зголошуючись на Розшуки до З.У.А.Д.Комітету прохається на початку листа доконче подати під яким числом в розшуках було надруковане прізвище особи, яка вас, чи яку ви шукаєте.

За листами чи дресами від скитальників прохаемо звертатись безпосередньо до ЗУА ДКомітету, адресу якого подано при кінці.

Зголошуючись на розшуки не забувайте вложити вашу жертву на покриття поштових і бюрових видатків та за витрату часу на полагодження вашої справи.

• • •

ГРУПА — ЛИСТИ ДО:

13,629 Довганчук Николая з Чернівців (Буковина) від Довганчук Юліяна.

13,630 Маруняк тітки від Маруняк Володимира з Дроговиж біля Николаєва.

13,631 До земляків Українців з Заліщик та Станиславова просить о афідавіт Мариящ Василь і його жінка з дому Бриндзан.

13,632 Квасняк Петра з с. Криниця від Ґолонка Катерини.

13,633 Опалинський Степана від Павлик Емілії зам. Балабан з с. Бушкович (Перемишль).

13,634 Шийка Григорія, Олекси і Николая від Цап Насті. з с. Прислуп (Турка).

13,635 Рідних і знакомих з с. Ходерківці (Бібрка) від Дулька Степана.

13,636 Кузьминський Михайла з с. Голосков (Станиславів) від Малярчук Володимира.

13,637 Шерик Парашки з с. Яселко (Сянік) від Шерик Михайла.

13,638 Денека Софії з с. Любіна Малого (Городок) від Гайдучок Андрія.

13,639 Старух Галі з дому, і Лісничик Йосифа з с. Березниці Вижної (Лісько) від Тимочко Осипа.

13,640 Гладун Н., Сікора С. та решти односельчан з с. Германова (Львів) від Губка Бориса.

13,641 Сувач Атанаса і Михайла від Ґрипа Тимка с. Гринька з с. Красного (Золочів).

13,642 Коза Йосифа батька і сестри Марії зам. Малик від Коза Володимира.

13,643 Комаренко М. С. з с. Гуто-Корсунь (Київська обл.) від Комаренко брата Петра.

13,644 Кобинець Теодора з с. Місун Старий (Калуш) від Кобинець Анастазії.

13,645 Абрамець Івана, Андрія і Михайла від Абрамець Марії д. Василя.

13,646 Рідних і знакомих з с. Дроздовичі і Строневичі (Перемишль) від Сенечко Льва.

13,647 Бибель Николи, Івана, Юрка, Шкирдона Івана всі з с. Ялівця (Горлиця) від Бибель Антонії.

13,648 Америщак Марії і Катерини з Макови Розтикальної (Добромиль) від Федишин Володимира.

13,649 Карпов Григорія дядька від сина Параскевії Олександрівни з города Бердянська Щербаков Михайла.

13,650 До таборових управ на скитальщині від відділу розшуків при ЗУАДК, проситься звідомити по таборах, що Малговську Анну, Масляк Анастазію з с. Ляцького (Добромиль) Солган Параскевію з с. Коровник (Перемишль) пошукує Солган Степан з Америки.

13,651 Андрущенко Олександра від Андрущенко Клима, брата.

13,652 Фостик Федора з с. Товстого (Скалат) від Беднарська Марії з дому Бугачів д. Анни.

13,653 Скляренко родини з Великої Украни від Краснової Антонини д. Гончарової і Корженко доньки Гончарової Неоніли.

13,654 Галаса Катерини, Еви і Анастазії з с. Полонна (Сянік) від Мельник Дмитра с. Юлії Галаса.

13,655 Кревних і краянів з Воляєвич (Грубешів) від Носалюк Михайла

13,656 Боднарчук Евдокії з с. Бучина від Рипянський Івана с. Василя.

13,657 Закуповський Гната від Закуповський Івана з с. Совіп (Косів Поліський).

13,658 Ромдзяк Анни від Семйоник Володимира і Коловича Степана з Борислава (Дрогобич).

13,659 Чубай Максима і Василя з с. Луков (Луцьк біля Сокаля) від Чубай Дениса.

13,660 Каратник Михайла батька з с. Угринів Середний (Калуш) від Каратник Анастазії.

13,661 Тимків Івана з с. Верхні (Калуш) від Тимків Василя с. Степана.

13,662 Заготінець Йосифа і Василя з с. Скопів (Перемишль) від Марко Методія с. Марії Заготінець.

Голоситись на адресу:

United Ukrainian American Relief Committee
P. O. Box 1661
Philadelphia 5, Pa.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

LORAIN, O. — The regular monthly meeting of the Ukrainian National Association Br. 50 will be held Sunday, April 18, at 1 P. M. at St. Mary's Parish Hall, East 24th & Gary Ave. All members are urged to attend. — M. Dolyk, Sec'y.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Бр. св. Йосафата, від. 217, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцеЧвих членів, що місячнізбори відбудуться в неділю, 18. квітня, в годині 2:30 пополудні точно, в гали парохіяльній, 303 Гудсон ул. Обовязково всі члени маюХть явитися на цих зборах, бо є важні справи до вирішення. Довгуючі члени конечно мають явитись і вирівнати свої залеглости, бо інакше будуть суспендовані. — За уряд: П. Паснак, предс.; Т. Шурґот, кас.; А. Іванів, секр.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. — Збори Бр. св. Димитрія, від. 288, відбудуться в неділю, 18. квітня, в гали парохіяльній, 235 Карбон ул., в годині 12:30. Уряд просить членів явитися, бо є важні справи до полагодження. — А. Данилюк, секр.

САВТПОРТ, КОНН. — Тов. ім. Т. Шевченка, від. 84, повідомляє, що звичайні місячні збори відбудуться в неділю, 18. квітня, точно в год. 4 пополудні, в гали У. Н. Дому. Просимо всіх членів і членниць прийти на час, полагодити спарви і заплатити свої місячні вкладки. — За уряд: П. Дудко, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. — Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 42, повідомляе члинів і членниць, що місячні збори відбудуться в суботу, 17. квітня в год. 7:30 ввечір, в льокали У. Н. Дому, 237 Говп Еве. Просимо всіх членів прийти точно на означений час, бо маємо багато справ до полагодження. Довгуючих членів просимо вирівнати своїзалеглости. — За уряд: П. Головачук, секр.

ТАРЗАН, ч. 1827. Жертва страху.

Коли Тоглат побачив, хто то збудив його зо сну, він заревів зо злости.

Вискочивши з гущавини, він вибрав собі першого-ліпшого вояка...

...і напав на нього.

Нещасний вояк став як вкопаний з переляку.